

ELŐFIZETÉS

HELYTÉN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKÉN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-basábozott sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 191.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ.
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, május 28.

Áttörtük Stryjnél a megerősített orosz arcvonalat. (Megkezdődtek az olaszokkal a harcok.)

Budapesti, május 27. (Hivatalos.)

Eszakkeleti hadszíntér:

Przemysl körüli terepen szövetséges csapatok elkeseredett harcokban tovább nyomultak. Radymnótól keletre a hatodik hadtest csapatai rohammal elfoglalták oroszok által makacsul védett Nienavice helységet és Horogyska magaslatot; újból több mint kétezer orosz elfogtak és hat ágyút zsákmányoltak. Przemysltől délkeletre Hussakow vidéken szövetséges csapatoknak sikerült ellenség fővédelmi vonalába benyomulniok és oroszokat visszavetniok. Itt kétfőzernyolozás hadifogoly került kezünkre és tizenegy géppuskát zsákmányoltunk. Harcok tovább folynak. Egy-idejűleg tegnap csapataink és a Linsingen-hadsereg német csapatai Drobobycetől délkeletre és Stryjnél súlyos harcok után áttörték ellenség erővonalát és oroszokat visszavonulásra kényszerítették. Támadást itt is folytatjuk. Pruth vonalán és Oroszlengyelországban helyzet változatlan.

Dél nyugati hadszíntér:

Tirolban ellenség Trienttől délkeletre néhány ponton nehéz tüzérséggel bombázni kezdte határerődítményeinket. Capriellénél, Cordevole völgyben géppuskáink tüzelése megsemmisített két olasz századot. Karintiai határon csak eredménytelen ellenséges ágyútüzelés volt. Partvidéken olaszok több helyütt átlépték határt. Azokat az ellenséges osztagokat, amelyek állásainkig nyomultak előre, visszavertük. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Német hadifoglyok fedezete alatt harcolnak a franciák.

Berlin, május 27. Nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Franciák nem törődve május 25-iki teljes kudarcukkal, Vernelles és Loretto magaslat között megismételték át-törési kísérletüket. A 10 kilométeres keskeny területen igen nagy erőket vetettek rohamba. Támadókat azonban mindenütt visszavertük. Állásaink teljes birtokunkban vannak. A német árkok előtt szokatlanul nagy száma tek-szik francia halottaknak.

Franciák késő este további támadást intéztek Souchez-neuvillei vonal ellen. Itt Souchezről közvetlenül délre harc még nem fejeződött be teljesen. Neu-villei temetőnél franciák álló helyzetben sáncokat ástak, miközben fedezetül előbbi harcokban foglyul esett németeket használták. Dixmuidentől északra egy telderítés alkalmával egy tisztet és 25 belgát elfogtunk. Soissons-nál és Bois de Pretreben kisebb ellen-séges előretöréseket visszautasítottunk.

A Southendi erődítmények ellen az alsó Themsénél eredményes légi táma-dást intéztünk.

Keleti hadszíntér:

Helyzet változatlan.

Délkeleti hadszíntér:

Csapataink támadása ugy Przemysl-től észak-keletre, mint a Stryj vidéken is kedvezően halad előre. Zsákmány és az elért egyéb eredmények még nem tekinthetők át. Legjobb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tisza István gróf

a második hadikölcsön meghosszabbításáról.

Budapest, május 27.

Olasz szövetségesünk, aki felett harminc esztendőn át tartottuk oltalmazó karunkat, aki a mi barátságunknak köszönhette békéjét, haladását anyagi és szellemi javakban, amelyre a mi támogatásunk nélkül még csak álmában sem gondolhatott, orvul támadott meg bennünket épen akkor, amidőn önként átakartuk neki adni a monarchiának olaszlakta há-társzélét.

Elérkezettnek látta a pillanatot, eldobta az álarcot, orgyilkos törével hátbatámadja az egész Európának és az olasz nemzetnek is szabadságát fenyegető orosz óriással harcban álló monarchiát.

De rosszul számított. Tíz hónapi küzdelemben megtanultunk a tulerő-vel szemben megállni, feltartottuk, megőröltük, futásra kényszerítettük a keményebb ellenségnek milliónyi hadát. Győztes seregünk nemes harag-gal párosult, ujult erőt szegezve az új ellenség mellének, lovagias lel-kének egész valójában felháborodás-tól remeg. Tettekre kész elszántságban égve áll az egész nemzet az új harc felé menő katonáink mögött.

Mint annyiszor a múltban: az új ellenség, az új veszély ujult erővel váltja ki a magyar jellem legdicsőbb tulajdonságait. Visszavonás, kishitű-ség, csüggedés nem látható sehol. Az egész nemzet egy nagy egységes, tettekre kész, önfeláldozó elhatározás. A

kormány, amelyet ezekben a nagy időkben állított a nemzet élére az isteni gondviselés, érzi a felelősség súlyát, a feladat nagyságát, de érzi azt is, hogy mindenre képes, mindenre kész nemzetre támaszkodhatik, amelynek egyesíteni, szervezni és küzdelembé vinni kell minden ere-jét. Ezt várja a nemzet a kormány-tól, ezt parancsolja saját kötelesség-érzete, ezt az egy célt szabad csak ismernie, hogy méltónak bizonyul-jon a nemzethez, mely sorsának gon-dozójává tette őt.

Ettől a tudattól áthatva fordul a kormány a nemzethez azzal a felhi-vással, hogy bocsássa rendelkezésre minden téren, az egész vonalon ösz-szes erejét s a véráldozat mellett, amelyet olyan pazar hősiességgel ont a haza oltalmára, a nemzet gazdasági téren is adja a haza szolgálatába erő-torrásait. A háboru nemcsak vért, de anyagi javakat is kíván. A győzelemnek gazdasági erőfeszíté-sünk is egyik előfeltétele. Tel-jes siker és teljes diadolság csak annak a nemzetnek homlokát övez-heti, amely gazdasági téren is meg-üti a mértéket. Ezt az áldozatkész-séget, ezt az elszántságot nyilvánította a nemzet a háboru eddigi folyamán. Zugolódás nélkül türte a gazdasági bajokat, fényes tanujelét adta a jó-szivűségnek, a felebaráti szeretet ál-dozatkész munkáiának s az első hadi-

kölcsönnek példátlanul álló eredményével ámulatba ejtette a világot.

Epen most, kevés nappal az olasz árusítás előtt fordult a kormány a második hadikölcsönrel a nemzethez, amely áldozatkészségének újabb tanujelét adta. De most az új ellenség, az új veszély láttára újabb, fokozottabb erő kifejtés szükségére mutatkozik s ezért a kormány meghosszabbította a határidőt és a hadikölcsön tömeges jegyzésére hívja fel a nemzetet. A nemzetnek rettenthetetlen elszántságát ezen a téren is be kell bizonyítani.

A hadikölcsönben való részvétel becsületbeli kötelessége mindenkinek, aki a szükséges anyagi eszközökkel rendelkezik. A háború nagy tökéthozott forgalomba; pénzzé tette a polgárok millióinak terményekben, állatokban s más árukban tekvő javait. Ennek a pénznek egy részét fektesse mindenki a hadikölcsön értékeibe. Annak fokozott, tömeges aláírása nemzeti cselekedet, amelyet hatványozza a nemzet élet-halál harcában rendelkezésre álló anyagi és erkölcsi erő. Budapesten, 1915. május hó 27-ikén. Tisza István. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az Aradi és csanádi egyesült vasutak mérlege az 1914-ik évi háborus évben.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 27.

Lapunk hírdetései között közöljük az Acsev. múlt évi mérlegét és eredmény-számláját. Közgazdasági életünknek ez a hatalmas factora is hátrányosan érezte meg a múlt év első felének nyomott üzleti és pénzügyi viszonyait, valamint a második félévben kiftört háború korlátozó és megbénító hatását, azt a nagy kocsibányt, mely a hadiállapotokkal együtt járt és ma is fenn áll, valamint a szállításoknak azon elmaradását, melyek az üzleti élet pangásának természetesen következményei voltak. A vasut üzleti bevételei a múlt évben 6,740,059 korona 49 fillért tettek ki, az 1913. évi 7,735,204 korona 06 fillérszerű bevételekkel szemben, úgyhogy a bevételek kevesebbet 995,144 korona 57 fillér. A bevételeket a háború folytán fokozni nem lehetvén, a lehető gazdaságos megtakarítás elérhetését igyekezett elérni a vasut igazgatósága s e címen 454,810 korona 37 fillér megtakarítást sikerült is elérnie. A fentebb jelzett bruttó bevételekből levonva az évi kiadásokat 1,628,112 korona 96 fillér üzleti feleslege maradt a vasutnak, melyhez hozzá adva az 1913-ik évről áthozott felesleget: 96,036 korona 73 fillért, a részvényesek rendelkezésére marad 1,724,149 korona 69 fillér. Ez összegből képes a részvénytársaság megadni az első és másodsorozatu elsőbbségi részvények 6 illetve 5 százalékos osztalékát, a kisorsolt elsőbbségi részvények törlesztésére szükséges összeget és a törzsrészvények 4 százalékos osztalékát.

Mint hogy azonban az előző években épen az ilyen válságos esztendőre való tekintettel előre gondoskodott a vasut arról, hogy törzsrészvényeseinek szokásos 5 százalékos osztalékát illetve a törzsrészvények osztalékának ezen százalékkal melletti állandóságát biztosítsa és kizárólag e célból állapította meg és dotálta évenként át a törzsrészvényi osztalék tartalék alapot, (a melynek átlaga ez idő szerint 946,400 korona) a vasut igazgatósága indítványozza a június 10-én megtartandó közgyűlésnek, hogy a törzsrészvényi osztalék tartalék alapból — mely kizárólag e célra szolgál — oly összeget (vagyis 166,034 korona 31 fillér) igénybe vegyen, amellyel a törzsrészvények 5 százalékos osztaléka a múlt évre is teljes összegében megadható legyen. Ekként az Acsev. 166,034 korona 31 fillérnek az osztalék-tartalék alapból való felhasználásával, a háború által előidézett nagy megpróbáltatás s az igen súlyosnak tekinthető üzleti év dacára is megadja a múlt évről is összes törzsrészvényeseinek az előző években megadott rendszerinti osztalékot. Természetesen elmaradnak ezúttal a más években szokásos plus dotálások, melyek az osztalékok kielégítésén túl szoktak megadni, úgy mint az igazgatóság jutaléka, tartalékalapok rendszerinti növelése, valamint a következő évre való szokásos átvitel. Megérezte tehát a jól consonált s biztos alapokon nyugvó Acsev. is természetesen a múlt év rendkívüli nehézségeit, igazgatóságának gondos előrelátása és biztos alapokon nyugvó üzemi vezetése folytán azonban nem érzik meg a tavalyi év mostoha haságát az Acsev. részvényestől.

A zárszámadásokkal kapcsolatosan megemlékezik a közgyűlés ele terjesztendő üzleti jelentés arról is, hogy a vasut igazgatósága állandó feladatának tekintetével a hadba vonult alkalmazottak csalátagjainak gondozását. E célból a vasut igazgatósága segélyező bizottságot szervezett, melynek kiküldött elvonként többször meglátogatják a családok mellett maradt családokat, segítségére állanak összes intézkedést igénylő ügyekben s havi segélyben részesítik őket az arra szorultak. E segélyezések biztosítására nemcsak áldozatkészséggel maguk az alkalmazottak teremtetek meg adományaikból egy alapot, melynek természetesen a vasut is hozzájárul. Gondoskodás tárgyát képezte az is, hogy a szolgálatban levő alkalmazottak a háború okozta drágaság miatt anyagi romlásba ne jussanak. E célból mindjárt a háború kitörésekor mindennemű élelmiszerek bevásárlását közvetítette az igazgatóság alkalmazottai számára, az élelmiszerek árainak abnormis emelkedése behatárolásával pedig az igazgatóság maga vártatott össze mindennemű élelmiszereket és 20-25 százalékos veszteséggel, méltányos áron látta el kisebb fizetésű alkalmazottait, az őszig szükséges összes élelmiszerekkel. Ezenkívül ott, ahol annak szüksége előállott, az alkalmazottak (ellenőrökig bezárólag) pénzügyi segélyben is részesültek. Megemlékezik a jelentés arról is, hogy a vasutnak mintegy 200 alkalmazottja van a hadban, azok közül többen lettek vitézségi eremmel kitüntetve, többen megsebesültek és hősi halált haltak és hogy a vasut igazgatósága a két hadikölcsönből fél millió korona összeget jegyzett. A részvényesek osztalékait, az alapszabályoknak megfelelően, július 1-től kezdődőleg vehetik fel a rendszerinti fizetési helyeken, úgy mint: Aradon a vasut pénztáránál, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál, Budapesten az Agrar Banknál és Bécsben a Senceller háznál.

Pillanatképek a briganti-országból.

(Egy aradi ur megfigyelései, kalandjai Olaszországban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 27.

Nehéz volna megállapítani, hogy az olasz hadüzenet fölött érzet: undor és felháborodás nagyobb-e a magyar ember lelkében, vagy pedig az öröm érzése, hogy végre nyíltan szétszakadt az albarátság köteléke a brigantik országgal. Kevés olyan felnőtt magyar ember van, aki ne fordult volna meg Olaszországban és amikor hazatért, ne a legnagyobb megvetéssel beszélt volna az ott folyó szemérmelen zsarolásról, fosztogatásról, förtelmesen visszatartózkodásról. A ponyvairodalom termékei nem tartalmaznak annyi bünt, amennyivel „az isteni Itália” földéjébe járó utazó találkozik. Csaknem mindenkinek van valami kellemetlen emléke a csalások birodalmából. Amde most nem az apró csalásokról, nem a velencei gondoskodók, kereskedők, vendéglői főpincérek kriminális stikijeiről akarunk szólni, hanem ismeretjük érdekesebb elbeszélését annak az aradi urnak, aki mástól évtizedig lakott Fiumében és hivatala gyakorlása szükségessé tette, hogy evenként három-négy hónapig Olaszországban tartózkodjék. Az olasz nép erkölcsét jellemző megfigyeléseit két részre osztjuk. Először foglalkozunk

az olasz hadsereggel.

— Most még hátráltan a lekesedés Olaszországban, — mondta az említett aradi ur — de ha néhány város megrongálódik és a körzetekben néhány száz sebesültet visznek, veret kívánja a tömeg a háború vezéreinek. Hogy milyen szörnyes, gyáva és megbízhatatlan az olasz nép, azt legjobban bizonyítja a felesztendően ezúttal megalkuvó Garibaldi legő kacsagtató szereplése. Tíz évvel ezelőtt több ezer fonyi csapatot szervezett Garibaldi és a franciák segítségével a nyugati határra vitt. Amint megérkeztek, a franciák lesiveri ömökkel és azonnal a bizalmassal fogadták őket, hogy — előre a lövészárokból. A legyelmesebben olaszok remeszen felbőszültek ezen. „Miért mi menjünk előre? — mondták. — Mi majd csak akkor megyünk, ha a francia katonaság fogytán lesz!” — És nem is mentek ki a frontra, hanem annyira összeveszték a franciákkal, hogy otthagyták őket és a légió szétoszlott.

— Amilyen legyelmesezlen volt ez a légió, ugyanolyan slampos és rossz az egész olasz hadsereg. Ennek bizonyítékul szolgáljanak a következő esetek:

— Anconában történt. A város határában lévő gyakorlóterén egzecruztak a katonák. Az őrmester javában kommandírozott, amikor a gyakorlóter mellett elcamogott egy vicinális vonat. Nők, férfiak kandikáltak ki az ablakokon. Ez már elég volt a gyakorlatozó századnak arra, hogy széteszjon és a vonat után futkosva tréfálkozzanak. Az őrmester aztán percekig kérlelte őket:

— Na, tiuk gyertünk már, fejezzük be a tréfát, folytassuk a munkát.
Negyedóra múlva nagy kegyesen megint sorbaálltak.

Szintén az anconai Corso Viktor Emánuel legelőkelőbb cuaraszdája, amelyben azonban sórt is mérnek. A nagyterem tele van üstökkel. Egyszerre a parancsnyelven megjelenik egy közlegény és hangyag udvozlással átnyújtja azt. Mialatt a tiszték sorban aláírták a

könyvet, a mi közlegényünk szépen leül a szomszédasztalnál és sőt rendel magának. Aztán átveszi a könyvet és a sőt tovább szopogatja. Amikor eltávozik, a mutatójával a sapkájához bök. És tiszteleg. A tisztek pedig kedélyesen jegyzik meg:

— Milyen esetedet ez a fickó!

— Milánóban történt. Nagyon tetszettek nekem a bersaglierek egyenruhái. Bementem egy fotográfushoz és azt kérdeztem: lehetséges volna-e bersaglieri uniformisban levétni magamat?

— Jöjjön este felé, akkor sokan mászkálnak köztük esen a tájon — mondta.

Elmentem estefelé. A fényképész elküldte az egyik szolgáját a közeli kocsmába, hogy hívjon egy bersagliert. Negyed óra múlva még nem jött vissza. Elküldte Filippót, a másik szolgát és mivel husz perc múlva ő se jött vissza, hogy türelmetlenségemet lecsillapítsa, maga ment el. Pár perc múlva ő katonával tért vissza. Kis idő múlva az először elküldött szolgál 7, azután a másik szolgál 12 bersaglierivel jött vissza.

Valamennyien leakartak vetkőzni, hogy átadják az uniformisukat. Én azonban csak egyet használhattam. A többinek kénytelen voltam bort fisetni, hogy meg ne verjenek.

— Amikor én Olaszországban állandó vendég voltam, egészen természetesen találtam, hogy az ágyukat ösvérek húzzák és a lovas-katonák elszakadt szerszámjai spárgával dróttal voltak összetákolva. A lovasok még piszkosabbak, mint gyalogosok. Nem hiszem, hogy azóta sokat fejlődött volna az olasz hadsereg; önmagától nem fejlődött, külföldi instruktor meghívásáról pedig nem olvastunk. Az olasz katona ép oly léha, mint a polgárság és még az apróbb verecségetől is ép oly kishitűvé válik, mint az asszonyaik.

Az olasz polgárság erkölcséről

csak a megvetés hangján szólhatok. Azt tudjuk ugy-e, hogy sok százezer tönkrement gróf és herceg van Itáliában, akik annyit nem dolgoznak, mint nálunk az üstifoltozó cigányok. Ezek az elpusztult főúri sarjak fiatalabb korukban kitaratják magukat valamely szerelmezükkel, ha idősebbek, akkor pedig az idegenek kifosztásából élnek. Ismertető jelük, hogy mindig ragyogóan elegánsak és a negyedik emeleten laknak piszkos kis lyukakban. Ha éhen kellene meghalniok, akkor se dolgoznának.

— Néhány évvel ezelőtt Rómában megismerkedtem ilyen vén betyárral. Egész nap a vendégem volt, este pedig a kávéházban bemutatott két gyönyörű leányának, akiknek forró, kíváncsú ajkáról a finom papa csábító történeteket mondott el...

— Fiumében meglátogattam egyik velencei vendéglős ismerősöm. Három napig volt a vendégem és amikor elment, esküdözött, hogy vendégszeretetemet sohase felejtí el a visszaözni fogja, ha Velencébe megyek. A következő évben én látogattam meg őt. Végtelenül megörült és a legfinomabb ételeket hozatta nekem, este pedig francia pezsgőt rendelt a tiszteletemre, amelyből azonban ő többet ivott, mint én. Amikor el akartam utazni, 192 lírás számlát adott át a főpincér. A számlán a francia pezsgő üvegje 24 lírával szerepelt.

Arad polgársága tüntet

az olasz háboru mellett.

(A Szabadság-téren. — A Kossuth szobornál. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27.

Lehetetlenség meghatottság nélkül írni a mai napról, arról a tüntetésről, amelyet az aradi fiatalság rendezett ma Olaszország ellen a a sziklaszilárdan álló hármasszövetség, a monarchia, Németország és Törökország mellett. Minden tulsás nélkül állithatjuk, hogy ez a tüntetés, az ifjuság tüntetése, annak az ifjuságnak tüntetése, mely nemsokára talán vérvél fogja adóját leróni, könnyekig meghatott mindenkit, magával ragadta, egy eszme mellett egy táborban egyesítette a publikumot, amely évek múltán is emlékezni fog erre a napra, amelyhez hasonló rég nem volt Aradon.

Fél hatkor kezdett gyülekesni a fiatalság a nyári színház előtt. Zászlók alatt, négyes sorokban a legnagyobb rendben vonultak fel a gyülekezőhelyre, ahol már várták őket Varjassy Lajos dr. kamarai főtitkár és Rozsnyay József dr. gyógyszerész, akik a tegnapiak hatása alatt a rendőrségen garanciát vállaltak az iránt, hogy semmi rendzavarás sem fog történni. A tüntető-fiatalság Arad színe-java, a jövő emberei, a város leandó vezetői voltak, nem szedett-vetelt csöcselők, nem az utca, csupa intelligens fiu, a kereskedelmi akadémia, a gimnázium, reál teleő osztályainak növendékei, a fa- és fémipariskola tanulói, sőt megjelentek a leányiskolák küldöttei is.

A nagy tömeg, amely kezdetben mintegy kétezer főnyi volt, a legnagyobb csendben és rendben várakozott. Egy hangos szó, egy megjegyzés nem történt addig, míg a rendezők az indulásra meg nem adták a jelet. Közben a polgárság közül is számosan megjelentek, hogy részt vegyenek a tüntetésben. Így mindjárt a gyülekezésnél Varjassy Lajos dr.-on és Rozsnyay József dr.-on kívül ott volt Varjassy Lajos polgármester, Lócs Rezső helyettes polgármester, Zubor Andor tb. főjegyző, Avarity Géza, Révész Mór dr., Tenner József, Róth Zsigmond, Kell Mihály, Kiss Ferenc, Bolgár Lajos és még igen sokan.

Pontban hat órakor katonás rendben négyes sorokban megindult a menet. Elöl festői gruppan a zászlótartók: két német katona a magyar trikólórt vitte, két diák a német birodalmi zászlót, középen egy derék aradi török oukrász, *Ruseni Zetje* a török birodalom lobogóját, amelyet saját kötelességén csináltatott, végül két román zászlót hoztak. A sorok közt — hosszú menetben sűrűn tarkállottak még a piros-fehér-zöld, fekete-fehér-piros, sárga-fekete és piros-sárga-kék lobogók.

Amint a tömeg elindult, eser és eser ajakról rögtön felhangzott a „Vessen Itália, éljenek a szövetségesek” kiáltás, aztán a cigányzene rázendített a Rákóczy indulóra. A tüntetőmenet az Eötvös-utcán haladt a Szabadság-tér felé, közben elhaladtak a lyceumbeli tartalékkórház előtt, melynek ablakából sebesültek intettek üdvözléssel. Megható jelenet következett: spontán, de mintegy parancssóra, anynyira egyszerre valamennyi zászlót meghajtották a sebesültek előtt, akiket a tüntető tömeg kalaplengetve lelkesen köszöntött és ünnepelet.

Minden lépésnél nőttön-nőtt a tömeg. A Szabadságtéren fronttal a szobor felé fordulva, levett kalappal áhitatosan elénekelték a tüntet-

tők, kiknek száma ekkorára már ötszere növekedett, a Himnuszot, majd ismét hosszasan és lelkesülten éltették a fegyverbarátokat a abou-golták a hitszegő Itáliát.

A tüntetők utja esután a Vörösmarty-utcán keresztül az Andrassy-utra vezetett. Minden ablak feltárult utközben, minden ablakból átszellemült, mosolygó arcok intettek üdvözléssel, hintettek virágot a a tömeg már szinte mámorosan éljenzett, éljenzte a hazát, a németeket, Törökországot, Romániát, éljenzte a hadsereget, a több harsány éljen jutott Tisza István grótnak is, elkeseredetten a dühödten abou-golta azonban Olaszországot, a „brigantik és a macaroni” hazáját, Salandrat és Sonninot, meg többi cinkosait.

Végig az Andrassy-uton énekeltek a „Wacht am Rheint” a a Kossuth nótát.

A Kossuth szobornál ismét megállott a tömeg. A szobor talpazatán festői csoportokban állottak fel ismét a zászlótartók.

megismétlődtek az előbbi felejthetetlen percek. A tömeg ismét a Wacht am Rheint énekelte, majd Wagner Adám, a felső kereskedelmi iskola harmadik osztályának tanulója lelkes és formás beszédet intézett társaihoz, amelyet többször szakított meg sugó éljenzés és a tetszés viharos nyilvánítása.

A Szózat eléneklése után a tüntetők az Erzsébet királyné-körúton és a Petöfi-utóán keresztül a Lyceum elé ment. A Lyceum lépcsőjéről Avarity Géza intézett tömés beszédet a hallgatósághoz, amely tetszésnyilvánításában nem is fukarkodott. A beszéd elhangzása után lyceumi kórház sebesült katonái közül kivált egy honvédkéntes, Katona Géza fővárosi tanár. Igasi hazatiasságtól izzó, lendületes, szívkehez szóló beszédet intézett a tanuló ifjusághoz azok nevében, akik már tis hónapja küzdenek. A hallgatóság szinte megittasult a szép szavakon, soha nem látott lelkesedés vett erőt mindenkin, a beszéd elhangzása után szinte megrohanták a honvédkéntest azok, akik keszet akartak vele szorítani, a mámoros ifjuság pedig vállára kapta a derék katonát a ugy hordta körül tomboló éljenzés közepette a téren. Végül Rozsnyay József dr. szólította fel az ifjakat, hogy csendben és rendben oszoljanak szét, térjenek haza. Egy-egy éljen még elhangzott a királyra, a hazára, a szövetségesekre, a sebesültekre, Rozsnyay József dr.-ra és Varjassy Lajos dr.-ra, a polgármesterre, aztán a tüntető fiatalság egy felejthetetlen nap emlékével csendben, rendzavarás nélkül szét-széledt.

Jegyzések a hadikölcsekre Arad megyében. A Világosi Takarékpénztárnál második hadikölcsekre összesen halganászor koronát jegyeztek.

Ekrazit-gránátokkal vívtuk ki galíciai sikereinket.

(Az oroszok gyászos futása. — A nagy fogoly veszteségek. — A Balkán elfordul a cártól.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Bécs—Berlin, május 27.

A galíciai harcokban kivívott sikereinkben nagy része van az új típusú Skoda-ágyúknak, a melynek lövegei nagy százaléka ekrazitot tartalmaznak és robbanó hatásuk irtózatos.

Az orosz főszereg szomorú visszavonulása.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A most foglyul ejtett 25,000 orosz csapatunk akkora területen ejtették, amekkorán máskor rendszerint csak 2000 fogoly maradt a győztesek kezén. Ez a körülmény is a galíciai orosz sereg fáradtságát mutatja. A Dunajonál most aratjuk le a támadó offenzívánk igazi eredményeit. Ha összehasonlítjuk galíciai visszavonulásunkat a mostani orosz visszavonulással, élesen ötlük szembe a különbség, hogy míg mi ugyyszólván egy nagy ugrással mentünk a Santól a Dunajcsig és seregeink zöme rendben érkezett az új védelmi állásba, hol fél évig tartotta magát, ezzel szemben az oroszok kegyetlenek voltak a Dunajctól a Sanig lépésről lépésre folyton véruket hullatva hátrálni, közben kárpáti seregük fenyegetett részeit is fel kellett szivniok s így nem ugorhattak meg üldöző seregeink elől. Véres harcok között, teljesen eltaradva és megfogyatkozottan érkeztek az oroszok a Sannoz, ahol várta ugyan őket, hamarosan odaküldött erősítés, de ez már nem volt elég erős ahhoz, hogy a megpuhult orosz főszereg garince lehessen. *Hánél szomorubb visszavonulás még nem volt ebben a háboruban.* Ennek az eredménye az is, hogy most az oroszok egyetlen átjárótól sem tudtak olcsóbban visszabuzodni, mint rangoteg halott hátrahagyásával, feltűnően nagy ágyú és géptegyver veszteséggel és 25000 katona átengedésével. Egy jól visszavonult orosz sereg vagy tudta volna tartani Radymnot, vagy ennek tizedrészét sem veszette volna a város feladásánál. Mindezen jelek minket a legszebb reményekre jogosítanak, és egy igen kitűnő szakember véleménye szerint, ha a háború istenei szabad folyást engednek a dolgoknak, semmi sem menti meg egy újabb rendszertelen visszavonulás borsalmaitól az oroszokat, akiknek az ellentállása a Visztula szögében még erős, de Bukovinába hirtelen dobott erők már megállani kényszerültek.

Japán-municióval harcolnak az oroszok.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: Bukovinában és Kelet-Galiciában az orosz seregnél az utóbbi időben kellő mennyiségű munició van, ez azonban japán származású és csapataink szakértésükre zsákmányoltak japán fegyvereket és lőszeret.

Kimerültségig védekeznek az oroszok.

Bécs. A Neue Freie Presseben írja Roda Roda:

A Dnyeszter mellett a kimerültségig védekeznek az oroszok. Kelet-galiciából jövő magasrangú tiszt elmondotta, hogy a gráci ezred frontja előtt három ezer orosz holttestet látott.

Románia elfordul az oroszoktól.

Bukarest. Az olasz lapok nemrég egy római orosz diplomata románellenes nyilatkozatát közölték. Azóta az egész román sajtó Oroszország ellen ír, bukaresti lapok egyre agresszívabban tárgyalják Oroszország helyzetét, megállapítják, hogy Oroszországot a galíciai harcok élesen katasztrofális vereség fenyegeti, utal-

nak arra a lehetőségre, hogy az osztrák-magyar és német seregek végső és megsemmisítő csapást készülnék mérni Oroszországra. Az Adeverul megállapítja, hogy Oroszország még ultima ratióval is fenyegetődik, hogy színtvallásra kényszerítse Romániát, de arról balhán sem akar, hogy Románia kívánásait teljesítse. A Zina szerint Románia sohasem fogja ellejteni a sok igaztalanságot, mit Oroszország Romániával szemben elkövetett és hogy Romániának szilárdan ki kell tartania az elhunyt király politikája mellett. Oroszország semmit sem fog elérni Romániában; sorsát egyébként is a gyorsan pergő galíciai események döntik el.

Bulgária sem áll az entente mellé.

Bukarest. Pétervárról jelentik, hogy a Nowoya Vremja hiteles helyről kapott felhatalmazás alapján mérséklésre intette a pánszláv köröket, kik azt híresztelték, hogy Bulgária az entente mellé fog állani. Ez a híresztelés egyáltalában nem helytálló, sőt az orosz kormánynak bizonyítékai vannak arra nevére, hogy Bulgária és Törökország között, titkos megállapodás, sőt formális szerződés jött létre, melynek alapján Bulgária kötelezte magát, hogy a háború alatt semleges marad, ezért Bulgária bizonyos területi engedményeket kapott Törökországtól. Nem régen a bolgár kormány az inditványozta a török kormányt, hogy a török-bolgár békeszerződést a londoni konferencia határozatainak egybevetésével revídiálják, Törökország adja vissza Bulgáriának az enoszmidiai vonalat, aminek fejében Bulgária kötelezi magát, hogy a háború végeig semleges marad.

A bolgár javaslat alapján a nagyvezér összehívta a minisztertanácsot, mely elfogadta Bulgária előterjesztését s így Bulgária az entente nevére véglegesen elveszett.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Háborús fehér kabaret.** Vágó Géza a fővárosban is elismert kitűnő színművész, előkelő és jónévi társulatával két napon át, a hó 29-én szombaton és vasárnap háborús fehér kabaret rendez a Központi szállóban. Vágó Géza aktuális műsorán szerepelnek: „A 33-asok”, Supervizit, D'Annunzio üzlete című kitűnő számok. A társulat tagjai sorában van Gabányi László, a budapesti Nemzeti Színház művésze, Hollós Terus és Hollós Rózi a Mezőgyaszay kabaré kedvelt tagjai, továbbá Kósa Manci és Vajda Lionka kabaret énekesnők. A Vágó-téle fehér kabaret igazán megérdemli az aradi közönség támogatását.

* **De Profundis.** (Az Uránia szenzációja.) Egy mélyszántású problémának népies feloldozása képezi a mai bemutató tárgyát. Lombroso atörökiesi teóriájának helytelenségét demonstrálja a film, mely Bécsben hat színzabban egyszerre épen negy nete van műsoron, Budapestén pedig az Omniában aratott szédületes sikert. A darab újszerű témája, tendenciája és finom filozofiaja révén messze kiemelkedik az átlagból és azok részere, kik az értéket keresik, a legszebb lelki izgalmat szüli, mások számára pedig szokatlan érekes. Cassan tanár állítja fel az új teóriát és mikor felelőse a gyilkos fiát magához veszi és felelőse: épen térje tudományos elvének akar áldozni. A fiu felnő és elveszi a tudós leányt s mikor az új asszony előtt feltadik férje múltját, az szerezettel zárja karjaiba, mert bűn nem száll apáról fiúra.

* **Artista dráma az Apollóban.** (A csepürágók.) Az artisták nányavetett életéről megindító történetet ragadott ki a Nordisk filmgyár s azzal a tökéletes művészettel dolgozta fel, a mely általában jellemzi a Nordisk Films Com-

pagne márkáját. A csepürágók a legsikerültebb s a közönségben feledhetetlen emlékeket hagyó „Négy ördög”-re emlékeztet úgy a eszelekményének vonzó miliójével, mint szédületes arányával. Őriási aréna áll előttünk s az artisták szebbnél szebb produkciót mutatnak be. Valósággal azt az illuziót keltik, mintha nem is a mozisínházban, hanem valamelyik világvárosi cirkuszban lennénk. Az aréna porondjáról indul ki az idegizgatóan megkomponált eszelekmény, amely érdekességével elejétől végig fogva tartja az idegeinket. A publikum nagy tetszéssel fogadta az Apolló ujdonságait, amely háborús aktualitásokkal együtt pénteken marad még műsoron.

Aradi urigyerekek a műhelyben.

(A Waggonyár kis inasai. — Nyári vakáció helyett munka.)

Az Aradi Közönség tudósítójától.

Arad, május 27.

Aradi uricsaládokban évek óta szokás, hogy a középiskolát végző fiúk a nyári vakációban sem kényelmeskednek, hanem a könyvet szárazszámmal cserélik föl, félig szorakozásból izmosító és hasznos kézműves mesterségeit tanulgatnak. Ez idén a háború komoly és nehéz napjaiban még élelkebben mutatkozik az a törekvés, hogy azok, akik nem harcolhatnak a hazáért, az itthonlevők órega-tialaja szorgalmas munkával járuljon hozzá a hadbavonultak elárvult helyének betöltésével, a harcoló erők hűján megcsappant polgári tevékenység pótlásával a nemzet életének fenntartásához.

Ennek tulajdonítható, hogy a Weitzer-téle vaggonyárban ezidén olyan nagy számban jelentkeztek a nyári vakáció idejét inakodással tölteni kész fiúk, hogy a gyár igazgatósága nem is tudta valamennyit elhelyezni. Hoffmann Adolf a vaggonyár műszaki igazgatója, akit az inakodó urigyerekek munkájáról megkérdeztünk, az Aradi Közönség munkatársának a következőket mondta el:

— A nyári vakáció tartamára az idén hat aradi uritü dolgozik a vaggonyár különöző műhelyeiben és tanulja az asztalos, esztergályos, lakatos munkát. Természetesen nem arról van szó, hogy valóságos mesterembert neveljünk a fiuktól, hanem inkább arról, hogy olyan fiúk, akik később esetleg mérnöki pályára készülnek, megismerkedjenek a munkával, megszeressék azt és általában tisztában jöjjenek a műhelyek életével, a gyári munka rendjével és rendszerével. Az én fiam már negyedik éve tölti vakációját műhelyben és az asztaloságot már egészen jól kitanulta, ezidén esztergályos műhelyben folytatja a vakációi tanulást. Fiamtól hallották, meg én magam is elmondtam, hogy fiam a műhelyben szokott dolgozni. Talán ennek a hatása alatt történt, hogy ezidén olyan nagy számmal jelentkeztek nyári inasoknak az aradi fiúk. Valamennyit el sem tudtam helyezni.

— Jelenleg hat fiu dolgozik a waggonygyári műhelyekben: Hecht Arnold dr. tb. főorvos fia, Toinai Géza, néhai Toinai János dr. kamarai alelnök fiatalabb fia, Simontfi tá- és fémpariskolai tanár fia és Sebes Károly, a Schlesinger és Jellinek cég beagjának fia, továbbá meg egy gimnazista és az én fiam. A fiúk délelőtt járnak be a műhelybe, délutánjuk teljesen szabad. Abban az időben, amíg a gyárban vannak természetesen teljesen a gyári rendszabályok alatt állnak, épúgy mint bármelyik munkás. Munka-ruhában ép úgy dolgoznak, tanulgatnak és amint tapasztalom: szívesen és jókedvűen végzik a dolgukat.

Száz kilométert tettek üldöző csapataink Galiciában.

(A megvert ellenség nyomában. — Harctéri levél egy előkelő aradi urhoz.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 27.

Az aradi társadalom egyik ismert kitűnőse levelet kapott rokonától, ki jónövű budapesti ügyvéd és jelenleg, mint tartalékos hadnagy vesz részt azokban a nagyszerű küzdelmekben, melyek végső eredményképpen Galicia teljes felszabadulására fognak vezetni. A hazafias lelkesedésből átizzott levél élénk bizonyítéka csapataink harcikedvénak és az a tárgyi-lagos intelligencia, melynek szemüvegén keresztül közvetlen közelből szemléli a gigászi színjátékot, fokozottabb jelentőséget kölcsönöz az amugy is érdekes levélnek, melyet a szoros családi vonatkozásokat elhagyva, alább közlünk:

— Ma április 13-án megkaptam a 9-iki ujságot. Ezt annak bizonyosságául említem, hogy mily nagyszerűen működik minden. Az előnyomás kezdete óta óriási utat tettünk meg, az oroszok laufsírtban mennek visszafelé és mindamelllett az ellátásunk olyan kitűnő, mintha egy helyben ülnék odahaza. Ennél nagyobb rendet elképzelni sem lehet. A miennél gyönyörűbben szervezett hadsereg nem is álmodható.

Ti bizonyára lelkesedtek otthon, de lelkesedésetekbe minduntalan diszharmoniót vegyít az, hogy ránk gondoltok, ránk, akikre most igazán nehéz és kegyetlen munka vár. Kedves testvéreim higgyétek el, hogy semmit, de semmit sem érzünk a szenvedésekből. A legnehezebb marsok is könnyűek, a legvéresebb harcok is játék számba mennek, mert látjuk az eredményt, mert magával ragad minden embert — a legutolsó cigányig — valami láz, valami hevület, valami olyan érzés, melyet most nem tudok detiniálni. A muzsika szalad, mi a sarkában és üzzük, kergeljük és — 10-gyasztjuk őket.

Nem tudom mit irnak az ujságok, ugy

gondolom mégis, hogy ami a lapokban van, csupán halavány árnyképe annak, ami valóban történik, mert higgyétek el, minden képzeletet felülmul az a feltartóztatlan diadal, amelyben részünk van. Most már több mint száz kilométert haladtunk előre, anélkül, hogy komolyan éreznők a veszteségeket és mindez ugyszólván a stratégia diadala, inkább az észé, mint a fegyvereké. És ahova érünk, mindenütt oroszok, akiket összefogdosunk, akik megadják magukat, mert nem látnak kivezető utat, mert nem tudnak lélekzethez jutni, hogy cseszedhessék magukat. Allásaikat nem tudják tartani, néha öt-hat állásból verjük ki őket egy napon és állandóan ki vannak téve a veazélynek, hogy bekerítjük őket valahol. Gyakran meg is történik ez velük.

Rengeteg hadiszert hagytak itten. Ahol megyünk, az országot teli van szórva orosz municióval.

Tegnapelőtt külön dícséretben is volt részünk. Az ezredesünk legteljesebb elismerését fejezte ki előttünk és közölte velünk, hogy a mellettünk harcoló német csapatok nem győzték eléggé dícsérni az ezred nagyszerű munkáját és kitartását a legnagyobb tűzben. Azután kezét fogott velünk és néhány altisztet is és megajándékozta a legenyeseget kitűnő török cigarettákkal. Minden század kapott tőle 500 cigarettát. Gyakran találkoztunk József főherceggel is, majd mindennap megtekinti ezredünket.

Most felváltottak bennünket és így egy kis pihenőhöz jutottunk, mások vették át az üldöző szerepet. Felhasznalom az alkalmat és utadatlak benneteket noszomról, mely kitűnően folyik, valóban nem is képzelhetek, mily nagyszerű érzések töltik el az embert, kinek alkalmat adódik, hogy a győztes, dicső hadseregünk soraiban harcolhasson.

és mint a műveltség alkotója — mint európai állam — nem állhat tenn Konstantinápoly nélkül. Románia Oroszország utjában áll, hogy amint ozmán hódítóknak.

Az állapotok hasonlóak. Akkor éppen a romániai vajdaságok utjában állottak az ugy mint ma, állami létünkéről volt szó; akkor éppen ugy tudtuk, mint ma, hogy dacára minden hősiességnek, egyedül nem tudtunk ellentállani.

Egy dolog azonban megváltozott. A műveltség felnyitotta a valóban művelt népek szeméit és a segílyt, amelyet oly nagy kétségbeeséssel a nyugati keresztény királyoknál kerestek, most azok az államok ajánlják fel, amelyeket velünk együtt ugyanaz a keleti veszedelem fenyeget. A mi erőnk teljessé teheti az övéket és cselekednünk kell, ha élni akarunk. Ez a mi hivatásunk.

Ha Európa központi hatalmasságai egykor megkisebbednek, avagy meggyöngülnek, akkor eltűnik a mi támaszpontunk, magunkra maradjunk, sem erőnk, sem alkalmunk nem lesz arra, hogy országunkat és népünket megoltalmazzuk. A mi országunk a legazalesebb és a legnagyobb ut, amely az orosz pusztákról a deli tengerekhez, az élethez és világossághoz vezet. Ha mi egyedül maradunk, Erdélytel megnagyobbodva, vagy sem, ugy Oroszország az ő utjából elsöpör minket.

Hat hónap és 2000 korona romlott borért.

(Sulyosított ítélet. — Szabadkai borkereskedő ügye a szegedi tábla előtt.)

Távirati tudósítás.

Szeged, május 27.

Ma érdekes bünpert tárgyalt a szegedi királyi ítélőtábla. Egy vagyonos szabadkai borkereskedő volt a per vádlottja, akit fegyveres erő elleni vétséggel vádolt a főügyészség képviselője. A borkereskedő romlott borszállított a katonaságnak és ezért került a bíróság elé. A szegedi tábla szemben a szabadkai törvényszék ítéletével hat hónapi fogházra és kétezer korona pénzbüntetésre ítélte a borszállítót.

Frank Sándornak hívják az elítélt borkereskedőt. A múlt év nyarán országszerte nagy feltűnést keltett az ügye. Augusztus 30-án ugyanis letartóztatta a szabadkai esztergomi Frankot és a királyi ügyészségen vizsgálati fogságba is helyezték fegyveres erő elleni büntetés miatt. Frank ugyanis szerződéses szállítója volt a katonaságnak. 1914. július 28-án nyolc horodban 85 hektoliter bort szállított ki a szabadkai pályaudvarra, hogy azt az átvonuló katonák feltrissítésére használják. A börtört augusztus 7-én három katona: Mennich Jakab altömástisz, Jacsik István és Nagybasa János ivott először és mindhárom megbetegedett főfajás, hascsikarás tünetei között. Mennich főjelentésére tartóztatták le Frankot, aki olyan a gyorsított eljárás szerint indult meg az eljárás. Még így is elhúzódott Frank Sándor vizsgálati fogsága ez év január 7-ikéig, mert két ízben is vegyvizsgálatot vettek a romlott borról. A vádlott azzal védekezett, hogy a bor megromlásáról nem tehet, az a pályaudvar előtt napokig az akáciák alatt állott, rásütött a nap és megromlott.

Prokisch Imre dr. vegyész és Gáspár dr. főügyész azonban azt bizonyították, hogy a bor a gondatlan pincekezelés miatt már Frank Sándor pincéjében romlott volt és mint ilyen szállított a katonaságnak.

A szabadkai törvényszék ez alapon fegyveres erő elleni vétség címén 3 havi fogházra és 60 korona pénzbüntetésre ítélte Frank Sándort. Ezt a büntetést bele is számította az elszervedett vizsgálati fogságba.

Az ügyész sulyosításért, a vádlott és a védője felmentésért felebbezték.

Ringhoffer Lajos elnökölt a keddi táblai tárgyaláson. A per anyagát Orosz Béla táblabíró ismertette. Szavazóbíró Csizinszky Agost volt. A vádat Hubay László dr. királyi ügyész képviselte, a vádlottat Békeffy Gyula dr. szabadkai ügyvéd védte. Megjelent a tárgyaláson a vádlott is.

A perbeszéd elhangzása után a tábla délután négy órakor hirdette ki az ítéletet: Frank Sándort bűnösnek mondotta ki a fegyveres erő elleni vétségben és hat hónapi fogházra és külön kétezer korona pénzbüntetésre ítélte. A vizsgálati fogsággal négy hónapot vettek kitöltöttnek. A tábla sulyosító körülménynek vette, hogy a hadbavonuló katonaság egészségére veszélyes volt a szállított bor.

A ítélet jogerős, mert a gyorsított eljárás szabályai szerint a tábla ítélete ellen nincs apellátának helye.

Minden Balkán-állam

Oroszország utjában áll.

(Mi vár Romániára? — Az ut Konstantinápoly felé.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, május 27.

Carp Péter lapjában, a „Moldova“-ban Arion C. Dinu következő érdekes sorait olvassuk:

— Történelmünk korszakaiban nem voltunk egyebek, mint a keleti hatalmasságok elővédjei a Kelet hódítóival szemben. Egyedül nem voltunk eléggé erősek és a hely is, amelyet elfoglaltunk, nem volt eléggé megvédve a betörések áradatától. A török veszéllyel szemben a nyugaton kerestünk oltalmat és segítséget. Így volt ez a múltban és azóta a dolgok lényege megváltozott. A mi helyünk még ugyanaz és nemzeti létünket még nem biztosítottuk teljesen.

A török megszünt hódító hatalom lenni, amde az ő helyébe lépett Oroszország. Ugyanaz a történelmi szükségesség, amely a törököket Bécsbe nyomultatta, az oroszokat most Konstantinápolyba és a Középtenger kulszá felé, a tengerszorosba nyomultatja, mivel Oroszország mint szervezett társadalom, mint művelt állam

A Novara hőse — Horthy Miklós sorhajó-kapitány.

(A király volt szárnysegéde a flottánk adriai hőstettében.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27.

Abban a dícsőségben, a melyet vakmerő és csodás ügyességű flottánk szerez a monarchiának, kivette részét az olaszok elleni győztes támadás során a Novara cirkáló hajó. A Novara, a mint a tegnapi hívtallos jelentés elmondta, a Porto Corsi melletti támadásnál megmentette a Scharfschütze torpedózúzó és a nyolcvanas számú torpedó-nassádót, amelyek a heves támadás alatt veszélyeztetett helyzetbe kerültek. A jelentés homályosan emlékezett meg a Novara további sorsáról, a mi egyesekben azt az aggodalmat keltette, hogy a Novara áldozata lett a diadalmas feladatnak, a melyre vállalkozott. Ez az aggodalom alaptalan volt, ma már arról érkezett hivatalos hír, hogy a Novara könnyű sérüléssel befutott a polai kikötőbe.

A Novara sorsa azért érdekel bennünket, aradiakat közelebről, mert a hajó parancsnokát egy aradi előkelő családdal fűzik szoros rokoni kötések és e révén az aradi társadalomnak jó ismerőse: Horthy Miklós sorhajó-kapitány.

Annak idején az egész városnak és vármegyének eseménye volt, hogy a társadalom egyik ünnepezt szépségét, Purgly Magdát, néhai Purgly János leányát nőül vette Horthy Miklós sorhajó-hadnagy. A férfi maga is feltűnő megjelenésű, típusa az erős, daltás férfinak; szebb párt alig lehetett elképzelni.

Nem sok évre az esküvő után a férjet kinttűntető megbízatás érte: őfelsége szárnysegéde lett. Horthy ezt a nehéz tisztelet is a komoly katonai korrektségével végezte. Mikor néha

szabadságát Aradon töltötte: ezer kérdéssel ostromolták a király magánélete s azok felől az udvari titkok felől, amelybe a felség adjutánsának bizonyára van bepillantása. Horthy rajongó bámulattal szőlt a felségről, mint a jó és tökéletes emberek csodálatos mintaképéről, de semmit se mondott olyat, ami az udvari titkok körét megeértette volna.

A háború kitörésével azután otthagya a békés időkre szóló beosztást és az igaz hivatásához tért vissza. Időközben sorhajó-kapitányrá lépett elő és négy hónap előtt az akkor visszabocsátott Novara cirkáló parancsnoka lett. Eleinte a montenegrói vizeken volt a hajó. Négy héttel ezelőtt írta aradi rokonainak, hogy akcióra készen állanak és várják a parancsot, amely a bekövetkező fordulatoktól függ.

A fordulat bekövetkezett. Olaszország árulása, amelyre leghamarabb a monarchia flottája adta meg a feleletet, a csattanást: megtámadta az olasz partokat és harcba keveredett a kikötőket védő olasz csatahajóval. A kemény támadás megfélemlítő hatására jellemző, hogy az olaszok most már haditengerészetük „okos és elővigyázó defenzívájáról” beszélnek gőg helyett, amelylyel a háborút megelőző napokban beszéltek „legyőzhetetlen flottájukról”.

A ragyogó haditényben része volt a Novarának és kiváló parancsnokának, Horthy Miklós sorhajó-kapitánynak. Új dícsősége ez nemcsak a flottának, de a Horthy-névnek is, amelynek másik viselője, Horthy Szabolcs főispán tudvalevően önként jelentkezett a harctérre, ahol hősi halált halt.

felvilágosította őt, hogy család történet és figyelmestette, hogy azonnal vonuljon be, mert a bevonulási idő már letelt és baja lehet. Maralezku erre azonnal jelentkezett és ma is szolgál. A karánsebesi törvényszék Maróthy Béla Endrét múlt hónapban vonta felelősségre és őt tetteért hat hónapi börtönre ítélte.

A jegyzői irnok a tárgyaláson azt mondta, hogy ő nem kapott sértettől ötszáz koronát, csak sértett felkérésére egy kérvényt írt a hadügyminisztériumba s eme kérvény megírása fejében Maralezku őt néhányszor kivitte kocsiján a vasúthoz. Felebbezése folytán a temesvári tábla ma tárgyalta ezt az ügyet. A letolytatott eljárás után a tábla az első bíróság ítéletét helybenhagyta.

§ A képviselő ügyészi tiszteletdíja. Megírtuk, hogy Justh János dr. országgyűlési képviselő beperelte Králitz Lajos dr. aradi ügyvédet s mint a Sulkovsky uradalom gyám és gondnoki irodájának budapesti ügyésze egy évi tiszteletdíjat követelt. Az aradi törvényszék a követelés egy részét meg is ítélte a múlt hónapban. Králitz Lajos dr. ma az ítélet ellen a királyi táblához felebbezést nyújtott be.

§ A Károlyvárosi Takarékszövetkezet elnöke. Zágrábról jelentik: A Károlyvárosi Takarékpénztár elnöke felett ma ítélték a zágrábi törvényszék. Hermann, a bank igazgatóját nyolc évi, Heinrich főkönyvelőt két évi súlyos börtönre ítélte a törvényszék. Dutschmann és Glückstahl vádlottakat a bíróság felmentette.

Ujabb gondoskodás Arad husszükségletéről.

(Az élmezési bizottság ülése. — Zubor Andor kiküldetése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 27.

A törvényhatóság élmezési bizottsága ma az érdekeit és a várossal szerződési viszonyban lévő mészárosok bevonásával ülést tartott, amelyen a Mezőhegyesre kiküldött albizottság számolt be tapasztalatairól.

Varjassy Lajos polgármester felszólítására a Mezőhegyesen járt bizottság tagjai közül Habereger György referálta el a történeteket. Elmondta, hogy Mezőhegyesen a került elvi megállapodásra júni Jankovich Lőrinc jószágigazgatóval aziránt, hogy a mezőhegyesi mészárosok 300 darab sertés bízott szerzési bocsát Arad város rendelkezésére, még pedig oly feltételekkel, hogy a disznókat június tizenötödikétől kezdve június végéig le kell disznóználni.

— Az arra vonatkozólag — mondotta Habereger — hosszas alkudozás után — mivel szerencsétlen sorsunkra ép akkor értünk Mezőhegyesre, amikor az államártsok magasabb áron adott el disznókat — sem tudtam többet elérni, minthogy azt négy koronára engedték le. Mint azonban a mai lapokból látható nagyobb felhajtás következtében Budapesten is lementek az árak, úgy, hogy ma a legmagasabb budapesti ár is négyszáz fillér. Ezért azt indítványoznám, hogy a város mindenesetre biztosítsa magának ezt a sertésállományt, a polgármester ur azonban lépjen érintkezésbe a jószágigazgatóval és igyekezzen elérni, hogy azt háromszázhatvan háromszázhatvan filléres áron kapjuk meg.

A bizottság Varjassy Lajos polgármester indítványára elhatározta, hogy közvetlenül a minisztériumhoz ír fel s a miniszter kéri meg, hogy a 300 darab sertést 370 filléres áron a város rendelkezésére bocsássa. Az aradi mészárosok kötelezték magukat, hogy ezt a sertésállományt hat hét alatt átvezzik.

Habereger György ezután beszámolt arról, hogy a bizottság által megtekintett marhaállomány kitűnő ugyan, elsőrendű anyag, de levágásra még egyáltalán nem alkalmas s legalább két-három hónapra van szükség, míg azokat felhizlalják. Ennek kapcsán Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok bejelentette, hogy a város rendelkezésére áll még a 31-én leszállítandó 24 darab marha, amelylyel a husszükséglet legfeljebb nyolc-tíz uszig — június 10-ig — van fedezve.

Miután a momentán szükség kielégítése képezi a főgondot, a bizottság ezután arról tanácskozott, hogy honnan szerezzék be a megfelelő mennyiséget. A kérdést sikerült is megoldani s a bizottság megbízást adott Zubor Andor tb. főjegyzőnek, hogy ez irányban tegyen lépéseket. Ha — ami valószínű — a terv sikerül, nincs kizárva az sem, hogy a város a jövőben harminc-harminchárom százalékkal olcsóbban fogja beszerezni husszükségletét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Csalás a felmentéssel.

(Hat havi börtönre ítélt jegyzői irnok.)

Aradi tudósítás.

Temesvár, május 27.

Maralezku Zakariás borlói földművest ez év januárjában besorozták. Miután az újságban azt olvasta, hogy a nagyobb vagyonnal rendelkező földművest felmentik, ha más vagyonekkel nincs, ezért nyomban Krassó-Szörényvármegye főispánjához fordult a felmentés kieszközölése végett. A főispán a főszolgabíróhoz, az a községi jegyzőhöz utasította őt.

Maralezku elment a jegyzői irodába, ahol Maróthy Béla Endre irnokot találta. Itt előadta, hogy mi járásban van. Maróthy azt mondta, hogy elintézi az ügyet egy rokona révén, aki a minisztériumban van, aki ezer koronáért el is fogja vállalni a dolgot. A jómódú földműves hitt a mesének s a költségekre egyelőre ötszáz koronát szerzett. Nem volt pénze, de édesanyjától kapott erre a célra. Maróthy azt mondta neki, hogy az ügy érdekében ne szóljon senkinek a dologról és ő nem is szól senkinek. Amikor Maróthy átvette a pénzt, azt mondotta még, hogy két-három nap múlva elutazik és elintézi a dolgot. El is utazott, de később természetesen nem jelentkezett.

A földműves, amikor kezdte észrevenni, hogy hamisság van az ügyben, elment a jegyzőhöz és elmondott neki mindent. A jegyző

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 337
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
malikállomás)	— — — — — 351
Küldőhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 351
Nyomda	— — — — — 351

Jenő főherceg vezérezredes a főparancsnok az olaszok ellen.

(Az olaszok blokádot hirdetnek. — Pólába érkezett a Novara. — Óriás tengeralattjárók az Adrián.)

Tátrai tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlín—Róma, május 27.

Az olaszország ellen állítandó haderők parancsnokságát Jenő főherceg, a balkáni haderők eddigi parancsnoka vette át. A hivatalos lap mai száma közli Jenő főherceg előléptetését vezérezredessé; az új katonai rangra emelt főherceg a jelenlegi háboruban a balkáni haderők parancsnoki minőségében, a Szerbiából kivonult sereg reorganizálásával adta bizonyosságát hadvezéri képességeinek.

Az olasz király átvette a főparancsnokságot.

Róma. Viktor Emánuel átvette a szárazföldi és tengeri haderők főparancsnokságát és ma éjjel katonai kísérettel a nagyfőhadiszállásra utasott. A király általános helyettese Tomasso de Savoya, Genua hercege.

Az első savoyai, aki megszegte szavát.

Berlin. A Münchener Neuste Nachrichten írja, hogy Piffel bíboros bécs érseket, midőn ezelőtt néhány hónappal Rómában járt, Viktor Emánuel is fogadta kihallgatáson, melynek folyamán a háboru is szóba került. Az olasz király ekkor így szólt a bécsi hercegérsekhez:

— Egészen nyugodtak lehetnek, én volnék az első Savoya házbéli, ki szavát megszegi.

Már hónapok óta többféleképpen emlegetik az olasz királynak e mondatát, de hitelesen sohasem lehetett megállapítani hiteles szövegét. Jól informált olasz politikai körökben azt a verziót terjesztették, hogy a király mondatára így hangzott:

— Fájdalmasan érint, hogy elsőnek kell lennem a Savoya uralkodóház tagjai közül, ki adott szavát nem tarthatja meg.

Oriási tengeralattjárók a Földközi-tengeren.

Athén. A Vea Himerában több kiváló görög tengerész szakértő oda nyilatkozott, hogy majdnem teljes bizonyossággal megállapítható, hogy osztrák-magyar és német tengeralattjáró naszádok örököndnek az Adrián és hogy a Marseille-Toulon körüli csapatszállítások megakadályozására a Földközi tengerre a gibraltári szoroson keresztül is nagyszámú tengeralattjáró naszád érkezett. Lehetséges, hogy alkatrészeikre szedett tengeralattjáró naszádot vittek Konstantinápolyba. A Satris szerint a Földközi tengeren megjelent tengeralattjáró naszádok szokatlanul nagy típusúak, 1100—1200 tonnásak, működési sugaruk körülbelül 2500 tengeri mérföld. Mindegyik naszád nyolc torpedólvövel és egy hét és fél centiméteres ágyúval van felszerelve. E tengeralattjárók az entente Dardanellák elleni hadműveleteinek megghiusítását célozzák s arra való, hogy a Földközi tengeren tehe-

Olasz blokádnak a monarchia partjaira.

Róma. Az olasz kormány kijelenti, hogy május 26-ikától kezdődőleg az olasz tengeri haderők blokádnak tartják az olasz határtól egészen a montenegrói határig húzódó osztrák-magyar partvidéket. Az összes szigetekkel, kikötőkkel, öblökkel, tengerpartokkal egyetemben blokádnak tartják továbbá Albánia partvidékét a montenegrói határtól egészen a Khephal fokig. Az Olaszországgal baráti viszonyban élő, ugyyszintén a semleges államok hajól részére az olasz tengeri haderő főparancsnoka a blokádnak napjától számított bizonyos terminust ad a blokádnak zónájának elhagyására. Azon hajók ellen, a melyek kísérletet tesznek, hogy a blokádnak vonalát áttörjék, a nemzetközi jogegyezmények értelmében fogják eljárni.

tellenné tegyék a semleges kereskedelmi hajózás terrorizálását.

A monarchia offenzívára kész flottája.

Amsterdam. A lapok az osztrák-magyar flottának az olasz partvidék elleni akciójáról írnak és megállapítják, hogy a csekély stratégiai előnyöknél fontosabb az az erkölcsi benyomás, amelyet az új háboru e meglepő akciója a hadviselőkre és a semleges államokra kell hogy legyen. Csodálkozva kérdik, hogyan lehetséges, hogy az olasz tengerészetet ennyire meglephették, hiszen állandóan azt hallottuk, a szövetségesek flottája Olaszország nélkül is uralkodik a Földközi tengeren, az Adrián és az osztrák-magyar flotta tétlenségre van kárhoztatva.

London. A Times katonai munkatársai írja: Ugy látszik, az osztrák-magyar flotta az offenzíva iránt érzett régi előszeretettel nem adta fel.

Lugano. A Corriere della Sera jelentése szerint Barletta történelmi nevezetességű várát az osztrák-magyar flotta két nehéz lövedéke találta, azonban csak egyes lakóhelyek rongálódtak meg. Az adriai tenger mentén futó vasuti vonalak több ponton megrongálódtak az ágyulövésektől, de a rongálásokat már kijavították.

A Messagero a monarchia flottájának raidjét igyekszik kisebbíteni. Azt írja, hogy a katonai jelentősége az akciónak igen csekély, ellenben erkölcsileg súlyos kárt okozott a támadóknak, akik a németeknek az angol partok ellen viselt barbár harc módját honosították meg az Adrián, amikor nyílt városokat lőttek. Ez a hadviselési mód csak arra lesz alkalmas, hogy Itália mindent elkövessen partjai védelmére azzal is, hogy az egész Adria feletti uralmat magának biztosítja. (Természetes, hogy se a németek az angol partokon, se a mi flottánk az Adrián nem lőtt nyílt városokra, hanem erődökre, parti ütegekre, vasutakra és katonai objektumokra.)

A Novara megérkezett Pólába.

Trieszt. A Novara cirkáló, amely a Porto Corsininál résztvevett az ott levő olasz tüzérségi állások bombázásánál és a hivatalos jelentés szerint több találat érte, betutott Pólába, ahol könnyű sérüléseit hamarosan kijavítják.

Összefogdosták olaszországi konzuljainkat.

Lugano. Mialatt az osztrák-magyar hajóhad bombázta Anconát, az ottani osztrák-magyar konzult és Fahrez német konzult szüroonyos katonák a prefektúrára vitték.

Lugano. Hat osztrák-magyar konzult, akik utban voltak Svájc felé, Piacenzában feltartóztatták és internálták.

Lugano. Ancona bombázása után az osztrák-magyar és német konzulokat őrizetbe vették és még aznap a határra kísérték.

Lugano. Miután Bariban hadihajóink össze-lövöldöztek a pályaudvart, a várat, a petróleumtartót, a csőcselék dühében összerombolta konzulátusunk helyiségeit.

Lugano. Bariban Juriew orosz konzult, aki Barletta felé utasott, a vonatban németnek nésték és megtámadták. Kéltveszélyes helyzetből a karabinierik mentették ki. Mikor a tömeg megtudta a valóságot, az ütlegek következtében súlyosan megsebesült konzulnak fájdalomdíjat adott és körülhordozták a városban.

Az olasz szociálisták lapja a háborus uszítókról.

Genf. A római Avanti megállapítja, hogy a mozgósítást Olaszországban nagy csendben fogadták, mert a Salandratól megfizetett háborus heccelők ellillantak. Az Avanti publikálni fogja azoknak neveit, akik a háborura izgatottak és most összeköttetések révén kivitték, hogy a harctérre ne keljen elvonulniok. A lap megállapítja az ország minden részéből jövő levelekből, hogy a kormány a nép akarata ellenére mesterségesen izgatott a háborura. Figyelmeztet minden munkást, hogy legyen készenlétben, hogy adott pillanatban erőszakkal befejezhesse a megindult tragédiát.

Mint ismeretes, az Avanti elkobozták és két szerkesztőjét letartóztatták, mert megírta, hogy a háborura heccelőket az entente megfizette. Az elkobzott cikk szerint Salandra egy millió frankot, Sonnino külügyminiszter pedig hétszázötvenezer frankot kapott Franciaországtól, hogy Olaszország elszakadjon a hármasszövetségtől.

Svájcba szökött olasz tartalékosok.

Chiasso. A Svájcba szökött olasz katonaszökevények száma már hét-ezerre rug.

Luganó. A Turinból bevonult tartalékosok pünkösdi háborúellenes demonstrációjért a turini helyőrséget Nápolyba helyezték át.

A pápa a sebesülteknek.

Genf. A pápa az olasz elesettek hátramaradottainak százezer frankot adományozott.

Három csatahajó süllyedt el egy hét alatt a Dardanelláknál.

(A Majestic, Triumph, Goliath pusztulása. — Lemond az angol admirális az ostrom kudarcra miatt.)

— Távirati tudósítás. —

Konstantinápoly, május 27.

Ma reggel a tizennégyezer tonnás Majestic nevű angol sorhajót Seddil-Bahr előtt elsüllyesztették. A Majesticet nyilván a most feltűnt óriás tengeralattjárók egyike süllyesztette el. A Triumph és a Goliath pusztulása után a Majestic a harmadik tízezer tonnánál nagyobb hajó, amelyet az angolok május közepé óta a Dardanelláknál vesztettek.

Hogyan pusztult el a Triumph?

Konstantinápoly. A főhadiszállás a Triumph angol csatahajó megtorpedozásáról a következő hivatalos jelentést tette közzé:

— Május 25-ikén délután Triumph angol páncélos hajó lebosszított védő hálókkal lassu tempóban Ari-Burnu felé haladt és bombázni akarta csapataink állását. A páncélost két torpedózó naszád kísérte, egy Vengeance típusú páncéloshajó pedig a közelben tartózkodott. A torpedózó, valamint a jelzőnaszád a nyílt tengeren cirkált, hogy a két hadihajót a tengeralatti naszádok támadása ellen védelmezze. Mind eme rendkívüli elővigyázati intézkedés ellenére sikerült egy német buvárhajónak észrevétlenül megtámadni a Triumphot. A kilőtt torpedó keresztülhárta a páncélos védőhálóját, derékon találta a hajót. A robbant hajó oldalra fordult, fedélzete a vízbe merült és husz perc múlva elmerült. A buvárhajót az angol torpedózók egy ideig üldözték, de sértetlenül maradt.

A Triumph 12,000 tonna tartalmú páncélos hajó, a legénysége nyolcszáz ember volt. Ugy látszik, a legénység legnagyobb részét a robbanás megölte. A háboru kezdetén a hajó egy japán admirális parancsnoksága alatt résztvett Csingtau ostromában és akkoriban a német útegek súlyosan megrongálták. Német tengeralattjáróhajónak megjelenése a Dardanellák előtt lévő ellenséges haderőben nagy nyugtalanságot keltett.

Kerülik a veszélyes pontokat a hadihajók.

Berlin. A Goliath elsüllyesztése folytán keletkezett angol idegességet a Triumph elsüllyesztése nagyban fokozta. Az ellenséges hajók kerülik a tengerszorosan való tartózkodást, mert a hajókat torpedónaszádok gyűrűje veszi állandóan körül.

Fischer lord lemond az ostrom kudarcra miatt.

London. Fishernek, az admirális első lordjának visszalépése kínos benyomást tett. Az admirális visszalépésének oka az, hogy nem akarja vállalni a felelősséget a Dardanelláknál folytatott akció további fejleményeiért, amelyet Churchill az ő hozzájárulása nélkül kezdett. Fisher visszalépéséből a lapok azt következtetik, hogy Anglia legkiválóbb admirálisa eredménytelennek látja a Dardanelláknál folytatott akciót.

Nem sikerült partraszállás.

Konstantinápoly, május 26. A főhadiszállás jelenti: Dardanella-tronton Ari Burnu és Seddil-Bahr mellett csak gyenge ágyu- és puska-tüzelés volt és ellenséges páncélos, amely Morio öböl irányából ágyuzta európai állásainkat anatóliai ütőgeink tüzelése közben visszavonult. A Jules Michelet cirkáló ma Bodrumba kísért egy katonákkal telerakott és egy ágyúval ellátott járművet, amely partraszállást kísérelt meg. A cirkáló egyidejűleg bombázta a kikötővárost. Tüzelésünk, amelylyel ezt az akciót viszonzottuk, egy ellenséges tisztet és tizenhat katonát megölt és ötöt megsebesített. Magát a hajót elkoboztuk és parthoz vontattuk, a rajta levő ágyut, továbbá nyolc géppuskát és egy munició ládát zsákmányul ejtettünk; öt megsebesült franciát kórházba szállítottunk. Részünkről három katona és két polgári egyén megsebesült. A többi haderőről nincs különösebb jelenteni való. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

monarchia Olaszország felé néző határai olyan pompásan vannak megerősítve, hogy védelmükre csak kevés ember kell.

Róma. Viktor Emánuel király napi-parancsot adott ki az olasz szárazföldi és tengeri haderő katonáihoz:

— Nemzeti kívánságaink megvalósításának ünnepélyes órája ütött — így szól a királyi irás. — Atveszem a haderő főparancsnokságát és bizton remélem, hogy a győzelem a miénk. Katonáimé lesz a dicsőség, ha Olaszország zászlóját azokra a szent helyekre kitűzheti, amelyeket a természet jelölt ki Olaszország határainál.

London. Az angol admirális megette az intézkedéseket, hogy a Földközi-tengeren az olasz és francia flották együtt működhessenek.

Köln. Az entente azt követeli Olaszországtól, hogy 150,000 főnyi hadsereget szállítson Szmirnába a törökök ellen. Az olasz vezérkar még nem döntött arról, hogy teljesítse-e a követelést.

Lugano. A Tribuna legutóbbi száma közli, hogy Olaszország — bárha formális hadizenet nem történt — hadiállapotban levőnek tekinti magát Németországgal szemben is.

— Burián és Tisza a királlyal. Bécsből jelentük: A király ma audiencián fogadta Burián István báró külügyminisztert, utána pedig Tisza István gróf miniszterelnököt.

— Előléptetett aradi tiszték. A király március elsejétől számított ranggal főhadnaggyá nevezte ki Föth Mihály 33. gyalogezredbeli hadnagyot, tartalékos főhadnaggyá Radó Pál 33. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot és május 1-i ranggal Hammer János 33. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot. Tartalékos hadnagyok lettek Zeisler Sándor, Dömötör László Heinterogger Rezső 33. gyalogezredbeli zászlósok. A honvédségnél tartalékos hadnaggyá nevezte ki a király Simon Gyula és Székely Ferenc doktor 2. gyulai honvédgyalozred tartalékos zászlósait. A gyulai 2. népfelkelő gyalogezredben népfelkelő százados lett Turai Ferenc népfelkelő főhadnagy, népfelkelő főhadnagy Krenner Ferenc dr. és Czárán Kálmán népfelkelő hadnagy.

— Aradi postatiszt kitüntetése a nagy főhadiszálláson. Teschenből írja egy katonakodó előfizetőnk: Szép ünnepélyen vettünk pünkösdi napján részt. Ugyanis a nagy főhadiszálláson 15 osztrák magyar embernek, ezek közt: Kuhn Antal aradi posta- és táviró segéd-ellenőrnek az ezredes ur a főhadiszálláson levő tiszték jelenlétében mellére tűzte föl az arany érdemkeresztet vitézségi szallaggal. Az ünnepelték részére egy szép bankettet rendeztek, melyen Faragó dr. a magyarság vezetője üdvözölte az arany érdemkereszt tulajdonosát, továbbá Kovács Elemér főhadnagy, mint a magyar osztag vezetője, Lukácsy főhadnagy, gyógyszerész Kolozsvárott, Temesvári református tiszteletese, végül pedig az osztrákok részéről Homola főhadnagy szép beszédben emlékeztek meg a kitüntetiekről.

— D'Annunzio kitüntetését kapott. Chiasoból jelentik: hogy az olasz király Poincaré köztársasági elnöknek, valamint d'Annunzióknak az Annunziata rendet adományozta. (A francia félmillió frankja mellé tehát dokumot is kap a zsoldért háborúra uszító reklámzó.)

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett reggel 3-órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

London. A Nebraska amerikai gőzöst Fastnettől negyven kilométernyire torpedólövés érte. Az elsüllyedt hajó legénységét megmentették. Ez ideig még nincsen megállapítva, hogy a Nebraskát német tengeralattjáró hajó torpedója süllyesztette-e el.

Amsterdam. A francia és angol repülő bombái Gentben teljesen elpusztították a Szent Péter szobrot.

Genf. Három Taube tizennyolc bombát dobott Párisra. A cenzura megtiltotta a lapoknak, hogy a német lég-hajók bombáinak hatásáról beszámoljanak.

Kopenhága. A dán külügyminiszterium közli, hogy Dania semlegesége továbbra is fennáll.

Athén. Az egész görög sajtó Olaszország perfidiájáról ír és arról, hogy Itália leveretése egészen bizonyos.

Budapest. Eiselsberg bécsi egyetemi orvos-professzor ma este átutazott Budapesten. A tanár Románián és Bulgárián át Athénbe megy a beteg Konstantin görög király kezelésére.

Berlin. Frankfurtban több száz önkéntes jelentkezett az olaszok elleni háborúra. Ötven évesnél is idősebb emberek kérik, hogy vigyék őket az olaszok ellen a frontra.

Luganó. Egy trentinói származású ember, aki idáig Szerbiában harcolt és onnan tért vissza szülővárosába, elmondotta, hogy a monarchia nagyszerűen van főkészülve: négy és fél millió embere van fegyverben és ebből a haderőből másfél milliós sereget küldhet Olaszország ellen. A

— A megkerült orosz cenzura. Sokakat és sokat foglalkoztat hazánkban az a kérdés, hogy milyen is lehet az a bánásmód, melyben az ellenséges országokban a hadifogságba esett magyar katonák részesülnek? Ők maguk nem írhatnak erről semmit, azaz csak annyit, hogy a bánásmód jó. Ha mást írnának, nem éreztetnék tovább leveleiket és esetleg meg is büntetnék őket. Leleményes foglyok azonban megkísérik, hogy az orosz cenzura szigorúságán és csalafintaságán tájékoztassanak. Így tett az aradmegyei fiatallombos is, akinek szülőihez intézett levelét alább közöljük. Ha a levelet egyfolytában olvassuk, úgy az a foglyok helyzetét a legrözszebbnek tünteti fel. Ha azonban csak a vastagon nyomott sorokat olvassuk, akkor láthatjuk a valóságot, amelyről a foglyok nem írhatnak. Ezt a levelet a levélíró úgy küldte haza, hogy a bélyeg alatt figyelmeztető sorokat írt, melyben szüleit arra kérte, hogy levélből csak a páratlan sorokat olvassak el. Ezek a páratlan sorok a jelen nyomtatásban vastagabban jelennek meg. A levél így hangzik:

— Szibéria, 1914. november 17. Kedves Szüleim: Sajnos, hadifogságba kerültem én is. Az oroszok igen derék emberek. Nem igaz, amit otthon híreztelnek róluk, hogy rosszul bannak hadifoglyaikkal. Szibériában vagyok. Lakásunkban rendszeresen fűtünk; azért mindig jó meleg a szobánk, künn bármily dermesztő a hideg és fagyos a világ. Valamennyiünk fekvőhelye tiszta és puha. Nem úgy, mint a táborban, ahol nem volt más, mint a hideg és nedves föld. Enni- és innivalót, valamint dohányt is bőven kapunk. Ne gondolják, szüleim és ne aggódjanak, hogy bármit nélkülözünk és szükségét szenvedünk. Napról-napra pusztul szívünkben a bánat. Szórakoztatásunkról gondoskodnak az oroszok és néhány fogolytársunk. Akasztás, éhhalál, pestis, kolera vagy tifusz mind-mind ismeretlen fogalom minálunk. A körülményekhez képest jó a sorsunk. Az itteni viszonyok mértegelése után nem hiszem, hogy most otthon jobb dolgom lehetne. Az a tudat is boldogít, hogy viszont láthatom edes szüleimet és ismerőseimet. Mert a halál fiait csak az ütközetben voltunk, míg itt előzékeny gondoskodás tárgyai vagyunk a legkisebb panaszokdásra is.

Kérem azért kedves szüleimet, hogy ne aggódjatok értem.

— Tiroli és karintiai népfelkelők behívása. Bécsből jelentik: Karintiában és Tirolban császári rendelet alapján bevonulni tartoznak a tizenhét és negyvenhárom-ötven évesek. Karintiában, a Hermagor, Spittal, Willach kerületekhez tartozó népfelkelők azonnal tartoznak bevonulni, a többi kerületekben a népfelkelők bevonulása későbbi időre van kitűzve. Tirolban a népfelkelőszemle június 27-ikén kezdődik. Az alkalmasnak talált népfelkelők rögtön bevonulnak.

— Német tengerészek vakmerő útja. Genfből jelentik: Május 22-én a svájci Lorrabba érkezett harmincöt német tengerész, akik egy tízméter hosszú vitorlás csónakon Barcelonából kilenc nap alatt eljutottak Palermóba, miközben kikerülték az ellenséges hadihajókat. Az utolsó pillanatban még eljuthattak Olaszországon keresztül Svájcba. Innen Németországba sietnek a zászlók alá. A vakmerő tengerészeket a Norddeutscher Lloyd kapitánya, Giese vezette. Lörrach város tanácsa igen szíves fogadásban és üdvözlésben részesítette a veszedelmes utat megjárt német tengerészeket.

— Előléptetés. Ráth Frigyes dr., aki mint tűzörnkéntes vonult be a háború folyamán, a harcúterén ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért tűzérzászlóssá léptették elő.

— Visza az olasz bravók rendjeivel. Budapestről jelentik: Zichy József gróf ma az amerikai nagykövetség útján olasz levél kíséretében visszaküldte az olasz királynak a koronarend nagykeresztjét, amelyet negyven évvel ezelőtt kapott. A kíséret levélben megírja, hogy az olasz nép egyrésze a középkori bravók és Luccheni módjára királygyilkosokkal és moszkovita barbárokkal szövetkezve oroszva megtámadta hazánkat. Ilyen ország rendjét önértetes magyar ember nem viseli tovább.

— Amit Kossuth Lajos soh'sem gondolt volna. Arad város ifjúsága ma lelkes tüntetésben fejezte ki hazafias gyűlöletét az áruló olasz nép ellen. Az ünnepély első része Kossuth Lajos szobránál játszódott le, hol beszédet mondott egy diák, cigány rázendített a régi nótára, melynek hangjainál még nagyapáink indultak el megvédeni e szép földet. S a magyar ifjúság e lelkes tüntető menetében háromszínű zászlónk mellett a fekete-sárga lobogót is meglengette az alkonyi szél a magyar karokban. A szoborhoz érve pedig egy eleddig idegen himnusz erőteljes dűzadó dallamai szálltak az ég felé, a magyar ifjak piros-fehér-szöld és fekete-sárga lobogókat lengetve. A Wacht am Rhein himnuszát énekelte ifjú tüzzel lelkesséve, Kossuth Lajos szobra előtt. Hiába kering-forog a földgolyó és semmi sem örök, mi csak forma volt. A lényeg most is ugyanaz, mint negyvennyolcban, a lelkes kötelesség hazafias érzete: mindent Magyarországért! De azért Kossuth soh'sem hitte volna el, hogy fekete-sárga zászló alatt vonulnak szobrához magyar ifjak és ott a Wacht am Rhein-t fogják énekelni.

— Hogyan kell élelmezni a lakosságot a háború miatt? (Levél a szerkesztőhöz.) Jól eső érzéssel olvastam az Aradi Közlöny tegnapi és tegnapielőtti számában megjelent cikkeket, amelyek Aradmegye, Arad város és a szomszédos Tamas- és Krassoszőrénvármegyék élelmezési viszonyaival foglalkoznak. Mindakét közleményt elküldöttem Aradmegye érdemes alispánjának. Engem és szülőbirtokos társaimat különösen ez a cikk érdekelt nagyon közelről, amely a vármegyei községekben uralkodó rémes élelmiszer-úzsorát ostorozza. Mi, akik a Hegyalján töltjük a nyári hónapokat, régen ismerjük ezeket a hallatlan állapotokat és nagyon köszönjük a szerkesztőnek, hogy szóva tette a közérdekekért mindenkor sikra szálló becses lapjában. Én már a múlt esztendőben beadványt intéztem Ópalos község előjáróságához és kértem, hogy az úzsora megszüntetésé végett ültassak meg az elővásárlást. Beadványomat még mindig nem intézték el és az úzsora még mindig nem szűnt meg. Bárosak b. lapjának sikerülne a mostani rémes helyzeten segíteni és olyan aranyállapotot teremteni, amilyen Tamas-megyében van. Soraim közléséért köszönetet mondva, maradok tisztelő híve: Lukácsy Lajos aradi ügyvéd.

— Adomány a vak katonáknak. Marsieu Jusztin dr., a Borosjenői takarékpénztár útján 36 korona 50 fillért juttatott hozzánk a vak katonák számára. Az adományt a gyűjtést intéző országos bizottsághoz küldjük.

— Arlejtés a vágóhídi hűtőre. A vágóhídi léghűtő munkalataira vonatkozólag május 28-án délelőtt 10 órakor tartandó arlejtésre a gazdasági szék tagjait meghívja Lócs Kossó gazdasági tanácsnok, helyettes polgármester.

— Utazó kofferek, finom női táskák, manikűr készletek legolcsóbban Fischer áruházában a Szabadság-téren. A cég különlegességei u. m.: kozmetikai cikkek és finom bőrárak legnagyobb választékban az Andrássy-téri fiókban, Lócs-palota, Fischer fiókja. 227

— Papírárakból nagy engedményt nyújt vizonteladoknak Kerpel papírnagykereskedése. 193

— Kereskedelmi szaktanfolyam. Minden hó elsőjén új (gyors-, gépirási-, könyvelési) tanfolyamot nyitunk. Tandíj összesen 50 korona. Beiratkozás a délelőtti órákban. Ziffer és Hollós, báró Bohus-palota. 1937

— Gyermekkoscsik legnagyobb választékban Fischer áruházában a Szabadság-téren. Összevesztendő nyári sport-kocsi már 16 koronától, ülő és álló patent gyermek székek 14 koronától. Kérném a cégre figyelmét. Fischer áruház a Szabadság-téren. 227

— Hadisegélyző bélyegek szását két koronájával veszi Kerpel könyvkereskedése. Ugyiszintén vesz egész bélyeggyűjteményeket és könyvtárakat is. 193

— Olcsó papírszalvetták Kerpelnél. 198

A borzalmak háza.

(Akiknek új arcot teremt az orvostudomány. — A háború entorziójai.)

az Aradi Közlöny művelője.

Budapest, május 27.

Németországban járva, felkeresem a borzalmak házát. A borzalmak háza Düsseldorfban áll. Béke idejében egy nagy ipartelepnek adminisztrációs helyisége, most kórháznak van berendezve Bruhm tanár vezetése alatt. E kórházban állandóan több, mint négyszáz sebesült nyér gondos ápolást, akiknek arca meg van csonkítva.

Lesújtó benyomást nyer itt a laikus, látva hogy a terdén találó golyó vagy a lecsapó gránát mivé alakítja a kellemes tériarcot. Itt a borzalmak házában látni pácienseket orr nélkül, száj és ajak nélkül, másoknak felső alkapcsuk és szemük hiányzik, másoknak arca annyira meg van csonkítva, hogy az ember saját magát kérdesi, hogy csakugyan emberi arcot lát maga előtt.

E borzalmak háza egyúttal a chirurgia és fogművészet csodaháza is. Füst-, bőr-részeket plantálnak át a felismerhetetlenségig entorziált emberi arcokra s addig modellirozzák, míg a hústömeg orralakot kap. Az áll-at, melyet löveg szakított le, a testből kivett bordacsont pótolja s a sebesült egy két hét lefolyása után új állal gyógyulva távozhatik. Új szájrészeket készítenek itt és pedig olyképpen, hogy az újból nyitható és csukható, akár az előbbi.

Egy arcot láttam itt a borzalmak házában, egy arcot, melynek vonásait soha sem fogom emlegetni. Arc, melyet egy gránátlöveg a legborzalmasabban megcsonkított s mely legnagyobb részét már begyógyult. Ismét emberi arc volt, összeaszva, mint egy régi alma. Orrát testéből kivett hús és bőrresztlet pótolja, állát még formálni kell. A szemek szerencsére megmaradtak. Mielőtt láttam már sokféle beteg, láttam leprásbeteg, láttam örültek entorziált arcvonásait, láttam arckat utálatos fekélyekkel, de semmi nem hatott reám oly borzalmasan, mint ez az arc. Mily csodás játéka a véletlennek, e szerencsétlen fiatallombos összeaszott, öreg arcán állandóan gunyos mosoly ült. Ez, ez a mosoly volt a legszonyosabb, amit valaha láttam.

Láttam még sebesülteket áll nélkül, akin a következő nap szándékoztak az orvosok a borda-műtétet végrehajtani, egy katonát, kinek nyitott sebe nagyobb volt, mint egy férfikéz s a gégejétől a felső állkapocsig terjedt, de mi volt az mindahhoz a megörjítő állandó mosolyhoz.

Az egyik orvos betegét vezet elém, kinek szája és pofacsontja hiányzik. Szegény fiu napokig feküdt önkivületi állapotban a harcúterén míg rátaláltak. Az ellenséges lövedék a felső és alsó ajak egy kis részét meghagyta. Ez ele-

gendő volt a fiúnak arra, hogy a seb megtisztítása után egy cigarettára elszívásával megpróbálkozzék. Négy újjának segítségével a két húsdarabot összenyomva, élvesséssel szarta magába a cigarettát füstjét.

Egy fiatal, tízennyolcos éves önkéntes fegyvergyolyót kapott az orra csúcza. A seb nyílása ott, hol a golyó behatolt, nem nagy. E sebet áprilisban Ypernél szereste, most négy hete. A golyó az orrnyílásba jutott s onnan az agyhártyáig hatolt.

Ha az arcsépek oly nagyok, hogy azok hussal és csonttal való kitöltése más testrészből nem alkalmas és előáll az a veszély, hogy az átültetett rész elhal, akkor rendszeresen a páciens karjából vessik el a szükséges darabot, ott, hol a jó vérkeringés a gyógyhúsra legalkalmasabb.

Az első hadifogoly sebesült, kivel itt találkoztam, egy bretagnei francia, igen jómodoru, kellemes megjelenésű fiú. Természetesen ő is a német sebesültek kórházi egyenruháját hordja, azon különbséggel, hogy karján egy kis sárga szalagot is visel, „Kriegsgesangene” szóval ellátva.

Arca, mely egy állkapocslövést kapott, alig szenvedett valamit, jó humora még kevesebbet. Megelégedéssel mosolygott a díszítésre a gondos ápolást, melyben része van. A másik páciens, egy bordeauxi francia, már kevésbé volt oly szerencsés alak, mint bajtársa: egy golyó orrát vágta el. Ő is örül a bándászkodásnak és az ápolásnak.

A legmagasabbrangu francia hadifoglyot, kit itt láttam, Brunh tanár saját klinikáján ápolják. Ezredes volt, a francia gyalogostisztek uniformisába öltözve, kék szubony, tüzipiros nadrág és fekete csizma. A ruha fölött, mely azt teljesen elföldte, egy nagy zöld polgári kabátot viselt, míg karján megkülönböztetésül, egy kis szalag volt a francia nemzeti színekkel.

Az ezredes igen barátságos ember, kérszemre elmondta, hogy St. Quentin közelében került egész eszedével hadifogságba. Ő maga állkapocslövést kapott, mely, úgy látszik, már teljesen begyógyult. Megkérdeztem tőle, mi a véleménye a háborúról. „Szeretném már a végét látni”, volt a válasza.

Az előző napon egy kis autó-utat tett Düsseldorf városán végig, de a közönség nagy érdeklődése igen bántólag hatott rá, úgy, hogy gyorsan visszafelé kormányoztatta a gépet.

Feloldás szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Uj szálloda

Nagyváradon, a Rákóczi-uton!

Megnyit a nagyuri kényelemmel berendezett

Vaiszlovich Park-Szálloda.

60 szobával és lakosztályokkal. Fürdőszobákkal, minden szobában meleg-hidegvizes mosdókkal. — Melegvízfűtés. Vacuum Cleaner, higiénikus berendezés. — Zene-mentes, csendes és tiszta hely.

Nagy fenyves park, lugásokkal és Glorietekkel!

Nagyváradon, Rákóczi-ut 5. sz.

Telefonszám: 306. Villamos megállóhely!

Automobil garage és istálló. 1881

APOLLO

SZINHÁZ.

Május hó 28-án, pénteken

A Nordisk Films Comp. ujdonsága

Csepürágók.

Látványos artista dráma 3 felvonásban.

Az előadások 7/8, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

* Az ezen rovat alatt közöltékekért nem vállalunk felelősséget.

Horgony-thymol-kenőcs.
Horgony-thymol-kenőcs, gyártott az aradi szabolcsi. Adag: kor. — 50.

Horgony-Liniment. Capsici compositio.
Horgony-Pala-Expeller pótléka.
Fajdatommentes bedőrzéses hűléseknek, rheumának, köszvénynek stb.
Üvege: kor. — 50, 1.40, 2.—

Horgony-vas-albaminat-festvény
Vérzegénységnek és sápkórnak.
Üvege: kor. 1.40

Kapható a legtöbb gyógyszerárban vagy közvetlenül beszerelhető
Dr. Richter „Az aradi szabolcsi” című, gyógyszerárúháza, Pécs, 1. Előzetesbeszélés 5.

8761

Veszek és eladok:

**burgonyát,
babot,
szalonnát,
zsirt,
szappant**

waggontételként és mmá-zsánként.

Kalmár Endre

Asztalos- és Chorin-u. sarok.

Telefon 670.

Mindenféle

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában,

JOZSEF FOHEREG-UT 22. SZAM.

Azonnali belépésre fiatal, agilis

segédet keresek

kézmű- és divatáru üzletem részére, román nyelvismeret feltétlenül kívántatik. Fizetés megállapodás szerint fix, esetleg kosztal a háznál. — Csakis hadmentes egyének ajánlatára reflektálok. 1920

Návrádi Hugó
divatáruháza, Brád.

Gépkenőolaj,

géphengerolaj,

motorhengerolaj,

tovette-kenőcs,

gépszij stb. stb.

azonnal kapható

Kovács Soma és Társánál
Arad, gépuvar.

1930.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Egy fiatal szőke
intelligens leány egy idősebb ur
ember tisztességes ismeretségét
keresi. Levelek „Szőke” jellegű a
kiadóhivatalba küldendők. 1938

ALKALMAZÁST KERES.

Tisztességes
fiatal özvegy asszony minden
főzőnőnek ajánlik két tagu csa-
ládhoz. Özv. Jambrik Jánosné,
Perényi-utca 6. (Verzár-ház.) 1934

ALKALMAZÁST NYER.

Egy intelligens
német kisasszony keresetük. Je-
lentkezni lehet Hanzu drogueriájá-
ban. 1935

Könyvelőnő,
ki levelezésben is jártas, állandó
alkalmazást nyer. Írásbeli ajánla-
tok fizetési igényekkel Flegman
női divatruhás, Nagyvárad kül-
dendő. 1932

Erdőkezelő.
Keresünk lehetőleg azonnali belé-
pésre a keményfa termelésben jár-
tas erdőkezelőt. Román nyelv is-
merete szükséges. Seidner Bernát
és Fia, Iatarmelők, Marosborsa,
Aradmegye. 1919

Alkalmazást nyerhet

egy vidéki nagyobb szállítási tá-
sületben egy hadmentes egyén, ki e
téren kellő jártassággal bír. Aján-
latok „P. K.” jellegű alatt a kiadó-
hivatalba kéretnek. 1939

Egy nő munkás,
aki faraktárban már dolgozott,
minden előforduló munkát végez,
egy vidéki fakereskedésben ál-
landó foglalkozást kaphat, csakis
kintartó egyénre számítatik. Cim
a kiadóhivatalban. 1931

Gyakornok
felvétetik Weisz Hugó fényképé-
szeti műtermében Aradon. 1911

Mindenes szakácsné
azonnal felvétetik Pöhlenberg Ernő-
utca 11. 1938

KIADÓ LAKÁS.

Erzsébet királyné körút 18a
számú ház első emelete, mely mo-
dern ötszobás lakásból áll, azon-
nal vagy 1. évi augusztus hó el-
sejére kiadó. 1846

Nádor-utca 14.
2 esetleg 4 szobás lakás kiadó. 1863

Modernül butorozott
kétszobás lakás, balkonnal, gáz-
fürdőszobával, esetleg több sze-
méllynek is kiadó Bohus-palota
(Zrínyi-utca) II. kapu, II. emelet.
1870

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztartási cikkek
és butorok elköltözés miatt, jutá-
nyosan eladók. Weitzer János-utca
8. II. 1812

Papírszalvéta
1000 darab 5 koronáért kapható
Pichler Sándor papírkereskedésé-
ben, Szabadság-tér. 781

KÜLÖNFÉLE.

Írásmunkák,
sokszorosítások, írógépjavítások elő-
nyös árban eszközöltetnek. Gyor-
gíró, könyvelői szaktenfolyam
Ziffer és Hollós, Br. Bohus-palota.
1924

Aradon, Sarló-utca 8.
„Hétvezér”-hez címzett
jófogor- u
vendéglő
fedett tekepátyával és korthelyi-
séggel
azonnal kiadó.
Bővebbet Reusz Sándor söraktá-
rában, Boros Bent-tér 5. 1937

„PENSIO EXQUISITE”

VILLA IRENEA VOLOSKA—ABBZIA

Előkelő ház, a festői északi
strandon, közvetlen a tenger
partján, csodaszép parkban,
21 elegáns berendezett szo-
bával, erkélyekkel, saját ten-
geri fürdővel és kikötővel.
Elsőrangú konyha. Gyönyörű
fekvésénél fogva üdülést ki-
váló tisztek részére különö-
sen alkalmas.

„JESSY”

a legtökéletesebb tisztító-
szer. Fehér vászon
cipőkhöz kis üveg 70 fil-
lér, nagy üveg 1 korona.

Női és férfi fehér- és
szürke tennis-cipők óriási
választékban.

Cipő Tőzsde ARAD.

Apollo mozi mellett.

Uránia Színház.

Pénteken és szombaton

Anton von Perfall:

DE PROFUNDIS

Egy élet harca az előítéletek ellen.

Dráma 6 felvonásban.

Berlinben, Bécsben 100-100 előadást ért irodalmi világszenzáció!

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Perfect

könyvelő

azonnali belépésre

felvétetik.

Írásbeli ajánlatok An-
drássy-tér 10. szám alatti
irodánkban lehetőleg sze-
mélyesen adandók át.

Andrényi Károly és Fiai.

Permetező javítások
elfogadtatnak.
PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában
képződő mérges gázokat és egész-
ségtelen levegőt elvezetik, a fagy-
csapon alkalmazott ruhany min-
dig friss, tiszta levegővel hozza a
vizet érintkezésbe, miáltal a víz
is mindig friss üdítő és egész-
sége marad. Mivel pedig az akna
fedett, a levegőben uszkáló bakte-
riumok az aknától elzártnak és
így fertőzés állg történhet. — Az
egészségi szivattyuk télen nem
fagynak be, nyáron pedig állott
víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa al-
katrészt mellőztünk, mert ezek
viznyálka képződik ami a kolera,
tifusz és más egyéb betegségek
bacillusainak valóságos tenyész-
telepeivé változhat.

Régi rendszerű kutszivattyuk
átalakítását elvállalok.
Patent tűzfecskendők.
Patent borszivattyuk.
Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó
M. kir. szabadalmazott
szivattyu készítőnél
Arad, Rákóczi-utca 27.

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

VAGYON				Mérlegszámla 1914. évről.				TEHER			
	korona	f.	korona	f.		korona	f.	korona	f.		
1. Vasútépítés...	21061400				1. Társasági tőke:						
2. Vasutkiegészítés és beruházások...	17472557	92	38528957	92	Törzsrészevények ...	16928000					
3. Vasutkiegészítés és beruházások a tartalékalapból ...			687000		Elsősébségi részevények ...						
4. Pénzürák készlete ...			189571	58	6%-os törlesztetlen ...	12370800					
5. Különféle anyagkészletek ...			1454149	75	6%-os törlesztett ...	820800		18191400			
6. Értékpapírok ...			13754		5%-os törlesztetlen ...		4092000		34211400		
7. Biztosítéki értékpapírok ...			211500	50	2. Vasutkiegészítésre és beruházásokra alkotott tartalékalap ...				687000		
8. Letétértékpapírok ...			368046	37	3. Tartalékok:						
9. Nyugdíjintézet alapjának értékei:					a) Üzleti tartalékalap ...	1317973	87				
Társulati részevények és élvezeti jegyek ...	1942809				b) Törzsrészevényosztalék tartalékalap ...	946400					
Záloglevelek ...	355324				c) Külön tartalékok ...	3682786	32	5947180	19		
Magyar koronajáradék kötvények ...	270338				4. Biztosítékok ...				211500		
6%-os magyar hadikölcsön kötvények ...	145500				5. Letétek ...				366046		
Ingatlan ...	382545	54			6. Nyugdíjintézet alapja ...				3144293		
Arad-csanádi gazdasági takarékpénz- tári betét ...	28380		3124694	54	7. Különféle hitelezők ...				398096		
10. Különféle adások ...			4466492	92	8. 1913. évi nyereség- és veszteség- számláról áthozatal ...	98036	73				
11. Magánvagyon: Iparvállalatok és vas- utak, ezek tartozékai, ingatlanok és ingók ...			1285285	27	1914. évi üzleti felesleg ...	1628112	96	1724149	89		
			50272446	83				50272446	83		

Arad, 1914. évi december 31-én.

Aradi és csanádi egyesült vasutak
részevénytársaság:

gróf Zelénski s. k. dr. Fábry s. k.

Jelen mérlegszámlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk.
Arad, 1915. évi május hó 22-én.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottsága:

Heinrich Sándor s. k.
elnök.

Daniel Endre s. k.

dr. Tötössy Géza s. k.

gróf Porcia Lajos s. k.

A könyvelésért:
Szilárd György s. k.

TARTOZIK

Nyereség- és veszteség-számla 1914. évről.

KÖVETEL

	K.	f.	K.	f.	K.	f.	K.	f.	K.	f.
1. Igazgatási szolgálat ...	614047	89			1. Vasutüzleti bevételek ...	6714703	91			
2. Pályafenntartási szolgálat ...	619935	86			2. Magánvagyon bevételek ...	25355	58	6740059	48	
3. Forgalmi és kereskedelmi szolgálat ...	1041499	49			3. Bevétel a magánvagyonból a cementgyári veszteség ki- egyenlítésére ...			252577	72	6992637
4. Vontatási és műhelyi szol- gálat ...	1785204	80								6992637
5. Anyag- és leltárkezelési szol- gálat ...	22711	86								
6. Közös pályaudvarok üzlet- vitele ...	151623	25								
7. Tulajdonkép nem vasutüzemi és rendkívüli kiadások ...	878923	59	6111946	53						
8. Cementgyári veszteség ...			252577	72	5364524	23				
1914. évi üzleti felesleg ...					628112	96				
					6992637	21				6992637

Arad, 1914. évi december hó 31-én.

Aradi és csanádi egyesült vasutak
részevénytársaság:

gróf Zelénski s. k. dr. Fábry s. k.

Jelen nyereség- és veszteség-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk.
Arad, 1915. évi május hó 22-én.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottsága:

Heinrich Sándor s. k.
elnök.

Daniel Endre s. k.

dr. Tötössy Géza s. k.

gróf Porcia Lajos s. k.

A könyvelésért:
Szilárd György s. k.

Az Arad-csanádi egyesült vasutak felügyelő bizottságának jelentése:

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk a tisztelt Közgyűlésnek tudomására hozni, hogy a kereskedelmi tör-
vény 195. §-a és a társulati alapszabályok 33. §-a értelmében a társulat ügykezelését a lefolyt
1914. évben több ízben megvizsgáltuk és úgy ennek törvény- és alapszabályszerű helyessé-
géről, a pénztári értékek rendbenlétéről, valamint a könyvvezetés pontosságáról magunknak
mindannyiszor megnyugtató tudomást szereztünk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1914. évi mérleg-számlát és nyer. vesz. szám-
lát behatóan megvizsgáltuk és kijelentjük, hogy azok az üzleti könyvekkel és a nekünk elő-
terjesztett leltári kimutatásokkal megegyeznek és úgy a kereskedelmi elveknek, mint a törvény
követelményeinek minden tekintetben megfelelnek.

A fentebbiek alapján van szerencsénk az igazgatóságnak az 1914. évi 1,628.112 kor.
96 fillér tiszta nyeresemény, valamint az 1913. évi tiszta nyereseményből fenmaradt és új szám-
lára átvitt 96.036 kor. 73 fillér összeg hováfordítása tárgyában beterveztett indítványát a
a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánlani.

Végre kérjük a tisztelt Közgyűlést, hogy az 1914. üzletétveit illetőleg a tisztelettel alul-
írott bizottság részére a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1915. május hó 22-én.

Az Aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottsága:

Daniel Endre s. k.

Heinrich Sándor s. k.

Dr. Tötössy Géza s. k.

elnök.

1583